جسور للدراسات
Jusoor For Studies

Suriye'deki siyasi Kürt hareketinde kadının rolü

Analiz Raporu
2017 Mart

Jusoor Araştırma Merkezi
Araştırmalar Unitesi

جسور للدراسات
JUSOOR for STUDIES

"Jusoor for Studies" Center is an independent institution specialized in disseminating information, conducting studies and research concerned with political, social, economic, and legal affairs in the Middle East with a special focus on Syrian affairs. Jusoor extends bridges for authorities and decisions makers in different state specializations and development sectors. Jusoor aims to help them to make balanced decisions regarding issues in the region by providing them with data and detailed realistic scientific reports.

All Rights Reserved
Jusoor for Studies
2016 ©

TURKEY - GAZIANTEP
info@jusoor.co
www.jusoor.co

İçerikler

Önsöz 3
Tarihi giriş 3
PKK'da kadınların katılımı 5
Suriye'deki Kürt siyasi hayatında kadınların temsili 2011-2017.. 7
Demokratik Birlik Partisi (PYD) 7
Diğer partiler 10
Tablo (1) 13
Etkin katılım mı yoksa formalite icabı veya reklam amaçlı bir rol mü? 14
Suriye'deki Kürt siyasi hareketinde kadınların geleceği 14

Önsöz

"Vladimir Meanorski" nin (Kürtler, gözlemler ve izlenimler) adlı kitabında diyor ki: Kürtler kadınlara yakın olan bütün İslam haklarından daha hoşgörülüdür''…

Meanorski'nin sözleri basit sosyal ve ekonomik durumlarda doğru olabilir, Kürt kadınlar bu iki seviyede özgürlüklerini büyük bir şekilde yaşadılar, ve Kürt gelenekleri küçük bir coğrafi bölgede kadın hareketinin önündeki engel teşkil etmemektedir (köy, şehir) ve erkekleri yoksa misafir karışılmamasında engellemez.

Ekonomik yönde, Kürt kadınları tarlalarda çalışıyorlardı, ve bazen bölgelerde kadınların uzmanlığında[1] yerde olan çalışmalarda, Kürt tarihi veya gelenekleri ve görenekleri kadınların çalışmasının önündeki herhangi bir zor koşullar belgelememiştir. Ama bu iki seviyede özgürlük toplumda etkisi basit olarak kalmıştı, ve genellikle işlerde elde ettiği kazancı erkeklere verilmektedir, ayrıca ailesini etkileyen kararlara katılma hakkına sahip değildi.

Siyasi yönde, Kürt kadınları on yıllar boyunca modern tarihte Ortadoğu'daki diğer kadınlar gibi bu alandan uzak kalmıştı, ve siyasette aktif rolü yoktu, katılımları kısıtlanarak bireysel bir şekilde katılmışlardı.

PYD kendi saflarında kadınları katmayı başardı, ama Suriye'deki Kürt hareketlerinin geri kalanı bunu yapmayı başaramazken bu rapor katılım şeklini ve geleceği okumak için ve her iki yanda başarıları ve başarısızlıkların altında yatan nedenlerin arakasını incelemeyi deneyecektir.

Tarihi giriş

Bireysel ve sınırlı bir varlıkla bölgedeki Kürt hareketlerinde kadınların siyasi katılımı kısıtlanmıştır, ve onların katılımları kadınların genel haline dönmedi, PKK hariç.

Geçtiğimiz yıllarda bölgede Kürt hareketlerindeki bilinen en önemli kadın şahsiyetlerin arasında:

[1] Kadınların ziraat içlerinde katılım kısıtlanmazdı, hatta tarım topluluklarına katılırdı, Mısır, Sudan ve Kürtlere yakın olan Suriye – Türkiye bölgeleri

- **Adile Han**: kendisi Halepçe'den, 1924 yılında vefat etti, kocası Osman Paşa (Irak'ın Kürdistan Bölgesi) ''Şahrazour'' bölgesinin kaymakamıydı ve kocasının yerine bölgeyi kendisi yönetiyordu, ve kendisi (Şeyh Mahmut El Hafid'de)[2] karşı İngilizlerle durdu.
- **Leyla Kasım**: 1952 yılında doğdu, Irak Kürdistan Demokratik Partisinin üyesiydi ve 1974 yılında Irak rejimi tarafından idam edildi.
- **Sakine Canız**: 1957 yılında doğdu, PKK kurucuların, PKK'da siyasi ofiste üye, ve 2013 yılında Paris'te bir suikast sonucu öldürüldü.
- **Kesira Yıldırım**: PKK kurucuların, PKK'da siyasi ofiste üye ve eskiden Abdullah Öcalan'ın eşiydi.
- Leyla Zana: 1961 yılında doğdu, 1991 yılında Kürt (HEP) partisinden Türk parlamentosunda parlamenter seçildi, 1994 yılında PKK ile iletişim suçundan tutuklandı, ve 15 yıl hapis cezasına çarptırıldı, 1995 yılında (Sakharov) ödülüne layık görüldü, ve 2004 yılında serbest bırakıldı.

Ama Suriye'de siyasette kadınların katılımı sayı olarak azdı, ve Irak'ta, Türkiye'de (2011 yılından önce) benzerleriyle faaliyetleri de azdı, ve kadınların katılımı kısıtlanarak siyasete katılan kadınlar:

- **Roşen Bedirhan** (1909- 1992): 1971 yılında sömürgeciliğe karşı Yunanistan konferansına katılarak Kürtleri temsil etti ve 1971 yılında (Kürt Kadınlar Birliğini) kurdu.
- **DR. Rofend Tımmo**: 1975 yılında doğdu, Kürt gelecek akımın halkla ilişkiler bürosunda üyeydi ve Mişaal Tımmo öldürüldükten sonra çekildi.
- **Hervin Osi**: 1979 yılında doğdu, gelecek Kürt akımının halkla ilişkiler komisyonunda 2011 yılında öldürülen Mişaal Tımmo ile beraber üye oldu, 15/03/2011/ tarihinde Şam'da Suriye İçişleri Bakanlığı önünde eylem yaparken tutuklandı, ve Mişaal Tımmo öldürüldükten sonra gelecek Kürt akımından çekildi.
- **Nalin Kanber**: 1970 yılında Afrinde doğdu, eskiden PKK'da bir lider, ve 2005-2007 yılları arasında Suriye'de demokratik Kürt uzlaşma partisinin genel koordinasyonu.

[2] El Şeyh Mahmut El Hafid (1881-1956) Irak Kürdistan bölgesinde İngilizlere karşı duran Kürt şahsiyetlerinden biridir ve kendisi Kürtlere özel bir bölge istedi ve bölgeye kendisi emir olmayı istedi.

- **Nazlı Keçel**: PYD üyesi, 12 Mart 2004 yılında Halep'te Kamışlo ayaklanmasında tutuklandı, ve şana kadar kimliği belirsiz kalmıştır.

1998 yılında Suriye'de aktif olan PKK'ya yoğun siyasi ve askeri çalışmalarında kadınların katılımı kısıtlanmıştır, birçok kadın siyasi ve askeri alanda çalışmak için PKK'ya katıldı, parti saflarında kadınların sayısı hakkında resmi bir istatistik bulunmamaktadır, ama binlerce olduğu bilinmektedir, parti kaynaklarına göre hayatını kaybeden (Rojava[3]) kadın sayısı 1986- 2011 yıllar arasında (300) kadına ulaştı.

8 Mart 1998 yılında Abdullah Öcalan tutuklanmasından birkaç ay önce parti saflarındaki kadınları ordulaştırmak ve i etkinleştirmek için ''kadınları özgürleştirme ideolojisi programını'' başlattı, ve Öcalan 2009 yılında (Jinologi)[4] ifadesini öne sürdü yani kadın bilgisi, (JİN) Kürt dilinde kadın demek, ve (LOGİ) bilim demektir, ve bu çalışma Kamışı şehrinde özerk yönetim tarafından açılan (Rojava üniversitesinde) okunmaktadır.

PKK'da kadınların katılımı

PKK kadınların katılımı için farklı bir tecrübe gördü, ister boyut olarak ister şekil olarak katılımı geniş bir ölçüde aldı, siyasi ve örgütsel yönlerinden askeri ve güvenlik yönlerine yayıldı.

Partide kadınların katılım tecrübesinin en önemli başarıları nedenleri:

- PKK'nın ideolojisi komünisttir, kuruluşundan bu yana (emperyalizme ve kapitalizme) karşı düşman olmuştur, ayrıca Kürt bölgelerinde (dini gelenekleri de) düşman gördü, ve bu yüzden toplumsal alışkanlıklara hiç dikkat ödemeden kadınlara çekmeye başladı, ve askeri operasyonlara katılmalarını sağlayarak kendilerine özel bir askeri kuvvet kurmalarına izin verdi (özgür kadınlar birimi-Star[5]).
- Kadınlar kurulduğu günden bu yana partinin kuruluşunda yer aldı, ve partinin siyasi büro üyesi oldu, bunlardan 2013 yılında Paris'te

[3] Partinin kastettiği Rojava: Suriye'deki Kürt bölgeler

[4] Abdullah Öcalan: demokratik uygarlık açıklaması, sosyoloji özgürlük sayfa 146. Bu linkte de görebilirsiniz https://goo.gl/0pF20a

[5] Doksanlı yıllarda kadınlar PKK'nın askeri operasyonlarına katılığı için çok eleştiriler görü, ancak PKK katılmaları için ısrarcı olmuştu

öldürülen (Sakine Cansız), 1986 yılında partiden atılan Öcalan'ın eşi (Kesire Yıldırım), ek olarak partinin birinci saflarına olan birçok liderler, ve onlar birçok kadınları parti saflarına çekti.

- PKK ile beraber mücadelede etmek için çok sayıda kadın bulundu, ''erkeklerin zulmünden'' kaçmak için veya zorla evlendirme durumlarına karşı dağları barınak gördüler, ve evlilik yerine (Gerillalara[6]) katıldılar.
- PKK'da kadınların özgürce hareket etmesinin birçok nedenleri vardır, bu en önlemli nedenler: parti, kadın unsurlarını indikleri bölgelerden başka bir bölgeye ayırıyordu, ve onlara sahte[7] isimler veriyordu (kod adı), böylece maruz kalabilecekleri sosyal baskılara sınır koymuş oldular, ve parti kadrolarındaki kadınların evlenmesine izin verilmiyordu, çünkü kendileri partinin malıdır, böylece herhangi bir sosyal kaygıları kurtulmuş olup patiye çalışmak, fikirlerini yaymak ve halk tabanını örgütleştirmek için boşalmışlardır.
- PKK'nın kuruluğundan bu yana özgür "kadın kadrolarına" sahibi olması sayesinde evlere girmeyi başardı, başta aile reisi bir sorun çıkartmadan kadınları partide örgütleştirmek için doğrudan kendileriyle iletişime geçmişlerdir, aile reddettiği durumda ''dağ'' kızlar için bir barınak olarak parti kendilerine güvenlik sağlayacaktır.

PKK'da kadın varlığı arakasında olan nedenleri dikkat çekmiştir, ve kadınları örgütlemek için parti tarafından kullanılan yöntemler bir bütün olarak olumlu değildi, kadın katılımında partinin politikası toplum tarafından büyük eleştiriler gördü, ayrıca partiye katılan birçok kadınlar (dağda) intihar etti, ancak parti dağda kendi içine kapanıp bu vakaları gözetlemesini ve belgelenmesi önledi.

(birinci sınıf liderliğinde) kadın rolünün kaybı görülmektedir, ve bilinmektedir ki PKK'yı, PYD'yi, özgür hayat partisini, demokratik çözüm partisini ve HDP'yi yöneten (Kürdistan Topluluklar Birliği- KCK) dır,

[6] Bu halkın söylediği bir isim olarak PKK savaşçıları verilir, Kürt kelimesi değildir PKK bu isimi dünyada olan solcu arkadaşlarından almıştır, PKK'nın medyasına göre (GUERRA) kelimesinden gelmektedir İspanyolca çete savaşları demektir, PKK'nın askeri kolu olan (özerk savunma güçleri) sayfasını bu linkten görebilirsiniz. https://goo.gl/81ssW9

[7] PKK ve demokratik toplum hareketi sahte isimler (kod adlar) kullanarak uzak bölgelere göndermeye devan ediyor.

partinin medyasına baktığımızda sadece erkekler[8] liderlikte tutunmuşlardır, kadınların varlığı çok basit ve partinin merkez liderliğinde fazla etkili olmamıştır.

Ayrıca ‘’Kürt Aleviler’’ PKK’da kadın unsurlarına galip olduğu görülmektedir, partide olan kadınların çoğu (Dersim[9]) bölgesinden Kürt Alevilerdir, ve bunların arasında parti kurucuları (Sakine Cansız ve Kesire Yıldırım).

Suriye'deki Kürt siyasi hayatında kadınların temsili 2011-2017

Suriye devriminden sonra kadınların durumunda ve siyasi yaşamında büyük değişiklikler olduğu belli olmuştur, PKK’nın yedeği olan PYD düzeyinde, ve geri kalan diğer partiler ve siyasi hareketler düzeyinde de belli olmuştur, ancak her iki tarafta kadın gelişimi derecelerinde büyük anlaşmazlık olmuştur.

Demokratik Birlik Partisi (PYD)

Kadın rolünü PYD'yi PKK’dan ayırt edemeyiz çünkü PYD yapısı PKK’nın uzantısıdır ve bahsedilen sebepler PKK’nın içerisinde kadın konumu tamamen PYD'nin içerisindeki kadın konumuyla aynıdır. Ayrıca devrimden sonra PYD'nin Suriye de kütlerin yoğun olduğu bölgelerde devlet müesseselerini kontrol etmesi sebebiyle kadınlar içerisinde daha fazla çalışmak için imkan ve ortam buldu, lakin PYD'nin askeri yapıya dönüşmesi ve kontrol ettiği bölgeleri idare etmesi sebebiyle devrimden sonra kadınlar ile davranışları değişti. başta kadınları toplumsal, siyasi ve ekonomik alanlarında etkin kılmadan önce kendilerini askeri örgütlenmesi için bir odak noktası olmuştur, ancak parti 2013 yılından sonra kadın rolünü siyasi ve toplumsal ve ekonomik yönünü etkin kılmak için kadınlara (YPJ[10])adı altında bir örgüt kurdu ve bu şekilde bir çok siyasi, sivil toplum

[8] KCK liderleri: Cemil Bayık, Murat Karayılan, Sabri Ök, Zeki Şengeli ve beşinci şahsın ismini öğrenemedim, kadınlar: Hacer Zagros ve Sözdar Avesta bu şahsiyetler etkin değildir.

[9] Dersim Türkiye’de bir şehir olarak Alevi Kürtler şehirde yaşamaktadır.

[10] (Kadın Evi) kadın kurumlarından ilk kurulan kurumdur, görevi tekili bir şekilde kızları askerleştirmekti ve dönmeleri için kendilerine engel olmaktı, ve askeri işlerde çalışmak istemeyen kızları korumaktı, ama Kadın Evi sadece kadınların haklarını savunup ve zulümlere maruz kalmayı önleyeceklerini gibi kendini tanıtıyordu.

kuruluşları ve kadınlar kuruluşları oldu. 16/6/2012 tarihinde olağanüstü bir kadınlar kongresi yaparak ve ortak başkanlığı esas alarak müşterek bir yönetim konseyi kurdu ve %50 yönetim ve genel meclisi delegeleri kadınlardan oluşturuldu.

Ve özerk yönetim ilanından sonra 2013 yılında kadınlar bakanlığı (kadınlar konseyi) adı altında tahsis edildi ve başkanlığa (Emine Ömer) getirildi ve bu konsey tarafından kadınlara ilişkin bir çok karar çıkarıldı. Ayrıca bir çok ekonomik kadın sivil toplum kuruluşları inşa edildi PYD'nin gözetiminde ve bu teşkilatlarda arazi çiftlikleri tahsis edildi ve Kürt şehirlerinde halk lokantalar açmaları için maddi yardımlarda bulundu, batı ülkelerinde PYD ve diğer kollarının pazarlanması amacıyla kadınlar reklam amaçlı kullanılan bir maddeye dönüştürüldü.

Kurumların kadın şebekeleri: Parti bugün kadın katılımlarıyla ilgili olan siyasi, ekonomik ve askeri kurumların şebekelerine sahiptir, bu şebekeler:

- **Kadın Evi**: Kürt bölgelerinde ilk kadın kuruluşu 2011 yılında kurudu, 2011 yılından sonra birçok görevleri oldu, bunlardan: kadınları korumak ve şiddete maruz kalmalarını önlemek ve partide kadınları askeri ve siyasi olarak örgütleştirmek.
- **Kadın Koruma Birimleri (YPJ):** YPG safları içinde kadınlara özel askeri bir grup olarak Nisan 2013 yılında kuruldu, ancak kendilerine yakın olanlara göre birim içinde hayatını kaybedenlerin sayısı 2016 yılın sonuna kadar (511) ulaştı.
  Bu birimin unsurları çoğu Kürt'tür, ancak parti genç Arap kadınları askerleştirmek için çaba sarf ediyor, özellikle ağırlık olarak Arapların yaşadığı birçok bölgeleri ele geçirdikten sonra.
  Birim, kadın koruma birimine (YPJ)'ye katılma fikrini yaymak için sivil ve siyasi kurumları kullanmaktadır Kadın Evi ve Star Konferansı gibi, ve kendisi demokratik Suriye güçlerinde kurucu sayılmaktadır. PYD, kendine reklam yapmak için ve laik bir parti olduğunu, kadınları özgürleştirdiğini ve ayrıca YPG'ye reklam yapmak için, kedine ve özerk yönetim bölgelerinde projelerine ve federal projesine destek kazanmak amacıyla bu birimleri kullanmaktadır.
- **Star Konferansı**: PYD içeresinde bir kadın kurumu olarak 15/01/2005/ yılında kuruldu, 2011 yılında PYD'den ayrıldı, kadın kurumu bir haline gelmiştir, özerk yönetimin şemsiyesi sayılan

demokratik toplum hareketine katıldı, ve bu kendisi demokratik toplum hareketinde en önemli siyasi kadın hareketidir.

- **Kadın Konseyi (Kadın Bakanlığı)**: özerk yönetim kuruluşu ile beraber 2013 yılında kuruldu, görevi kadınlarla ilgili yasaları yayınlamak, şiddete maruz kalmalarını önlemek. Kurulduğundan bu yana birçok kararlar aldı, bunlardan: (çok eşlilik yasağı, yaşam alanlarında[11] kadın ve erkekler arasında eşitlik….) konseyin kadınlar ile ilgili kadar aldığı kararlar 17/02/2016/ tarihine (30) karara ulaştı.
- **Özerk yönetimin genel koordinasyonu**: özerk yönetim kurulduktan kısa bir süre sonra kuruldu, ve kendisi özerk yönetim heyetlerin içinde ‘’çalışanların ve işçilerin’’ bir şemsiyesidir.

Ek olarak diğer kadın kurumları da bulunmaktadır, Genç Kadınlar Birliği ve Özgür Kadın Derneği gibileri….vb tüm taraflar arasındaki roller dolaştığı dikkat çekmiştir, aynı şahsiyetler bir veya iki [12]kurumda tekrarlanmaktadır, ama kadınları parti yararına, ve hedeflerine çalışması amacıyla enerjisini aktif ve etkin kılmak bu kurumlar bir aracı olmuştur.

Patiye tabi olan bütün kurumlar ve bakanlıklar eş başkanlığa güvenmektedir (kadın ve erkek).

Partinin en önemli kadın şahsiyetleri

Partide bilinen kadın şahsiyetleri, ve liderlik pozisyonunu partinin siyasi kanadında veya alt kuruluşlarla işlem gören:

- Asaya Abdullah: PYD’nin eş başkanı
- İlham Ahmet: demokratik toplum hareketinin (TEV- DEM) yürütme konseyi üyesi, ve demokratik Suriye meclisinin eş başkanı.

[11] Kadın konseyi maddelerinde, 10 maddesinde kızların rızası olmadan evlenmesi yasaktır, ihlal eden olursa bir aydan üç aya kadar hapis cezasıyla yargılanacaktır, eğer evlilik öncesi zorlama olursa 50000 – 100000 Suriye lirasıyla para cezası alacaktır, ama evlilikten sonra ceza 3 aydan bir yıla kadar ve 100000 - 300000 lira para cezası alacaktır. 11 maddede çeyiz (kalın) kaldırılacaktır, çünkü hedefi kadını istimlak etmek, 13 maddede çok eşliliği yasak, ve ihlal eden olursa bir yıldan iki yıla hapis cezası ve 500000 suriye lirasıyla para cezasıyla yargılanacaktır, ve 15 maddede miras meselelerinde kadın ve erkek eşitlik olması şart olmuştur, 17 maddede ‘’namus cinayetleri bahanesi’’ bir suçtur ve ihlal eden olursa faili ‘’kasten öldürme’’ cezasıyla yargılanacaktır ve 24 maddede 18 yaşı tamamlayamamış kızların evlendirilmesi yasaklanmıştır.

[12] Aynı şahsiyetler bir veya bahsedilen kurumda başkan veya üye olarak tekrarlanmasını görebiliriz, örneğin Star Konferansın üyesi, hem üye oldur hem de kadınların gelen koordinasyonunda yönetimci olur.

- Hediye Yusuf: kuzey Suriye'nin demokratik birlik rejimin kurucu meclisin eş başkanı.
- Hayfa Arabo: Cizre bölgesinin eş hakimi.
- Hivi Mustafa: Afrin bölgesinde yürütme meclisin eş başkanı.
- Hanife Hüseyin: demokratik toplum hareketinin (TEV- DEM) yürütme konseyi üyesi.
- Emine Ömer: Cizre bölgesinde kadın konseyi başkanı.
- Fatma Lekto: Afrin bölgesinde kadın konseyi başkanı.
- Emine Bekir: Kobani bölgesinde kadın konseyi başkanı.

Kadınların katılım güdüleri

(PYD) demokratik birlik partisinde kadınların iyi katılma nedenleri:

- PYD 2003 yılından önce PKK'nın parçasıydı, sonra üyelik ilişkileri devam etti. Böylece kadınların PKK'ya katılma hususunda bahsedileler uygulanacaktır.
- (1998 yılından önce ve 2011 yılından sonra) rejim parti kadrolarına özgürce çalışmaları için izin verdi ve böylece partinin halk tabanı artmasına yardımcı oldu, ve parti güvenlik koşullarından yararlanarak patinin kuruduğu halk tabanında kadınlar ayrılamaz bir parça olmuştur.
- 2012 yılından sonra parti Suriye'deki Kürt bölgelerini tamamen ele geçirdi, bir yandan kadınları siyasi olarak örgütleştirmek diğer yandan askeri olarak örgütleştirmek için faaliyetlerini yoğunlaştırdı, eğer kadınlar aile tarafından baskı alırsa kendilerine güvenli bir sığınak temin etmek ve kendilerine baskı eden herkimse (yargılanma) derecesine ulaşacaktır.

Diğer partiler

Diğer Kürt siyasi hareketlerinde kadınların katılımı sınırlı olduğu dikkat çekmiştir, buna rağmen bu hareketler kendilerini laik görerek bu hususta dini partiler gibi teorik engellerle karşı karşıya gelmemektedir. Bu hareketin bütün partileri PKK'nın yapığı gibi başarıları ede etmek için çaba sarf etmişlerdir, ama başaramadılar.

Bu başarısızlıklar aşağıdaki faktörler ile bağlantılı olabilir:

- **Toplumsal gelenekler ve görenekler** kadınları siyasete katılmamaları için empoze etmiş ve erkekler ile karşı karşıya

gelmelerine engel olmuştur, partilerin laik görüşlerine rağmen bu adetlerin karışında duramamıştır, ve kendileri PKK'yı parti içinde büyük kadın kadroları bulunduğu için ayıplıyordu[13].

- **Suriye rejimin güvenlik güçleri tarafından baskılar** Kürt partilerine uğramıştı, bu yüzden kadınlar tutuklanmaması için ve zulüm görmemeleri için partiler katılmalarından korkuyorlardı, ve kendisi ve ailesi üzerinde olumsuz etkilere neden olabilir.
- 1957 yılında Suriye'de Kürt siyasi hareketinin kurulması başlangıcında kadınlar bulunmamıştır, ve bu partilerin birliği içinde erkek sistemi zamanı ile adanmıştır, bunun daha sonra kadınlar daha zor bir şekilde dahil olmasına neden olmuştur, hatta bu partiler teorik olarak katılım alanlarını açmak istese katılmaları zor olacaktır.

Kürt hareketi içerisinde 2011 den sonra aktif hale gelmiştir ve karar mekanizmasında yer almıştır, lakin yönetimde sınırlı iştiraki etmektedir %0-15 arası oranındadır ve (kotanın) kendilerine tahsis ettiği düzeydedir.

Bütün Kürt partileri yönetim konseyinde kadınlara kota tahsis etmeye yönelmektedir misal olarak (Suriye yekti Kürt) partisi genel kongresinde merkezi komitede kadınlara (%10) kota tahsis edilmiştir ve bu oran partinin bütün komisyonlarında görülmektedir, ve gelecek ilk parti kuruluşu kongresinde görünen parti merkezi komite üyesi (Behçet Ebu Savend ve Abdülillah Avji) görüşleri aynı izlenimi taşımaktadır, ayrıca (demokratik Suriye Kürdistan partisi - PDKS) kadınların yönetime seçilme şartlarını hafifletmektedir ve partiye üyelik müddet gözeten yönetime adaylık şartını 15 yıldan 4 [14]yıla düşürülmüştür.

Suriye Kürt gelecek hareketi (Narin Metini'yi) genel ilişkiler sorumlusu bürosunda görev aldı ve bu en üst yönetim olarak farklı bir hal taktım etmiştir, böylece ikinci bir kadın parti lideri olarak kayıt edilmiştir PYD eş başkanı (Asya Abdullah) tan sonra.

Diğer partilerde PYD'yi taklit etmektedirler partiler yönetim eş başkanlık veya kadın erkek ortak başkanlığı ve bu partilerin küçük hacimde olan ve demokratik toplumsal harekete tabi olan partilerdir, ve bu partiler: demokratik Kürdistan barış partisi ortak başkanlığı (Talal Muhammed ve

[13] PKK'da kadın kadroların çokluğu siyasi tarafların arasında olan farkların bir parçası olmuştur, insanlar uzaklaştırıp PKK saflarına katılmamaları için de olabilir, PKK'nın kadın kadroların çokluğunu ayıplamıyordu

[14] (Muhammed Saaid Vadi) ye göre merkez komite üyesi.

Hadice İbrahim) yapmaktadır, ve (Rojava - özgür birlik partisi) ortak başkanlığı yapan (Muvaffak Hamdoş ve Nevruz Şeyh Musa) ve (Kürdistan kardeşlik partisi) kadın başkanlığını (Tez Mustafa Paşa) yapmaktadır.

Kürt hareketi partiler içinde kadınların katılımı zayıf olduğuna rağmen bu partilerim liderlik konseylerinde birkaç isim bulmaktayız, en önemlileri:

- Narin Metini: Suriye Kürt gelecek hareketinde ilişkiler büro sorumlusu.
- Fadle Yusuf: Küridstan demokratik birlik partisinin başkan yardımcısı ve Suriye ulusal Kürt kongresinin başkan yardımcısı.
- Teze Paşa: Küridstan kardeşlik partisi.
- Nevruz Şeyh Musa: Küridstan demokratik barış partisinin eş başkanı.

Tablo (1)

Parti adı	Merkez komite/liderlik konseyi	Parti başkanı	Toplam sayı	Kadın sayısı
PYD	Liderlik konseyi	Salih Müslim ve Asya Abdullah	11	6
PYD	Genel meclis		35	16
Suriye- demokratik Küridstan partisi (PDKS)	Merkez komitesi	Suud El Mulla	50	4
Suriye Yekiti Kürt partisi	Merkez komitesi	İbrahim Bırro	31	0
Suriye Kürt demokratik ilerici partisi	Merkez komitesi	Abdülhamit Derviş	30	4
Suriye Kürt demokratik birlik partisi (Muhittin Şeyh Ăli kolu)	Liderlik konseyi	Muhittin Şeyh Ăli	25	0
Suriye demokratik Kürt partisi (Nasrettin İbrahim)	Merkez komitesi	Nasrettin İbrahim	15	2
Suriye Kürt reform partisi	Yürütme bürosu (harekette en yüksek liderlik konseyidir)	Feysal Yusuf	7	0
Suriye Kürt reform partisi	Genel koordinasyon (yürütme bürosundan gelir)		18	2
Rojava özgür ulusal birlik partisi (PYNAR)	Parti meclisi	Tevfik Hamdoş ve Nevruz Şeyh Musa	16	8
Suriye Kürt gelecek hareketi (Narin kolu)	Halkla ilişkiler bürosu	Narin Metini	20	5

Etkin katılım mı yoksa formalite icabı veya reklam amaçlı bir rol mü?

PYD, kadınlardan yararlanmak için Kürt toplumu içinde büyük çalışmalar yaptı, kadınları çalıştırmak için diğer partiler gibi başarısız olmadı ve sosyal engelleri kaldırmayı başardı, ve bu konuyla ilgili geçen yüzyılın doksanlı yıllarında kendine karşı gelenler ile karşı koymayı başardı.

2014 yılından sonra parti kadınları batıya reklam olarak kullanmaya başladı, özellikle YPG ile DAEŞ arasında olan Kobani savaşı senasında kadınlar da katılmıştı, ve (Meysaa Abdo) operasyonu yürütmek için görev almıştı.

Kadın koruma birimlerine bu rol verildikten sonra koalisyon tarafından ve medya desteği olarak parti bölgede projesini yürütmek için uluslararası destekçiler kazandı.

Suriye'deki Kürt siyasi hareketinde kadınların geleceği

2011 yılından sonra Kürt siyasi hareketinde kadınların katılımı dikkat çekmeye başlamıştı, Kürt hareketlerinde ve bazı partilerde kadınların katılım oranları sayesinde, ve kadınlara kota tahsis edilmesi için bazı kararlar almasıyla gelecekte kadınların Kürt siyasi hareketlerine katılmaları şimdiki durumdan daha iyi olacaktır.

Son dönemde kadınlar bazı imtiyazlara sahip olarak, parti yönetimlerine getirilmelerinde kolaylık sağlanıyordur. Misal olarak. (Suriye demokratik Kürdistan partisi) başkanlık adayı 10-15 yıl partide üye olması şarttır ve merkezi komite de seçilmesi şarttır, ama kadınlar için bu şart 4 yıla düşürülmüştür, ayrıca (yekti Suriye Kürt partisi) %10 kota tahsis edilmiştir, aynen PYD'nin tecrübesi tekrarlanmaktadır, kadın tabanından istifade etmeyi amaçlayan bir çok parti bu yönteme baş vurmuştur kadınların rolünü etkin kılmak için uygulamıştır, çünkü kadınlar toplumun yarısını teşkil etmektedir ve bu yöntemle toplumun yarısını siyasi istismar etme anlayışıyla tabanlarını genişletmeyi amaçlayan ve gelecek seçimlerde Kürt bölgelerinde ve Suriye'nin genelinde kazanım elde etme anlayışı öne çıkmaktadır

Bu uygulama Kürt partilerine kolaylaştırılırsa çoğunun görüşü laik olarak, ve engeller koymazsa veya kadınların siyasi işlerine şart koşulmazsa kadınları Kürt siyasi hareketlerinde daha etkili görebiliriz, kadınlar PYD'de katılım gizliliği 25 yıl çalışma sonucudur.

Kavalik Mah. Fevzi Çakmak CD.
Sevil Apt. N11 D8, 27060
Gaziantep - Turkey
+90 537 558 5821
info@jusoor.co
www.jusoor.co
@jusoorstudies